

Krízová situácia v hospicioch: Naše plány a výzvy pre rok 2024

V závere roka 2023 sme boli nútení začať oveľa intenzívnejšie riešiť **akútny problém**, ktorý súvisí **s úhradami zdravotnej starostlivosti** poskytovanej v “kamenných” hospicioch zo strany zdravotných poisťovní **z verejného zdravotného poistenia. Dlhodobé neriešenie tohto problému zo strany orgánov verejnej správy nám - i všetkým ostatným hospicom - spôsobuje** veľmi vážne **existenčné problémy**.

Žiadali sme o pomoc pri zabezpečení našich právnych nárokov a zmenu cenového opatrenia. Oslovili sme všetky zdravotné poisťovne, pani ministerku zdravotníctva, Úrad pre dohľad nad zdravotnou starostlivosťou, verejného ochrancu práv, no do dnešného dňa nedošlo zo strany poisťovní k zabezpečeniu plnenia záväzkov vyplývajúcich z vykonávania verejného zdravotného poistenia v procese uzatvárania zmluvných vzťahov s poskytovateľmi a nedošlo k navýšeniu platby za lôžkodení v ústavných hospicových zariadeniach v cenovom opatrení.

V súčasnosti **máme zazmluvnených 24 hospicových lôžok** so všetkými tromi zdravotnými poisťovňami (Všeobecná zdravotná poisťovňa, ZP Union a ZP Dôvera). Poskytujeme komplexnú paliatívnu starostlivosť v jedno a dvojposteľových izbách. V roku 2017 sme získali CERTIFIKÁT kvality PQM ISO 9001, čo potvrdzuje, že sme zaviedli a používame systém manažérstva kvality podľa normy STN EN ISO 9001: 2009/EN ISO 9001: 2008 v odbore Poskytovanie komplexnej paliatívnej starostlivosti formou ústavnej zdravotnej starostlivosti osobe s chronickou, nevyliciteľnou a zároveň pokročilou a aktívne progredujúcou chorobou s časovo obmedzeným prežívaním.

Zdravotnú starostlivosť poskytujeme **nepretržite** formou **ústavnej starostlivosti** v zmysle:

- **zákona č. 576/2004 Z.z.** o zdravotnej starostlivosti, službách súvisiacich s poskytovaním zdravotnej starostlivosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov,
- **Výnosu MZ SR č. 44/2008** o minimálnych požiadavkách na personálne zabezpečenie a materiálno-technické vybavenie, ktorý presne určuje **minimálne požiadavky na personálne zabezpečenie** aj nášho hospicu,
- **Nariadenia vlády SR 640/2008 Z. z.** o verejnej minimálnej sieti poskytovateľov zdravotnej starostlivosti, pričom existenciou nášho zariadenia napĺňame stanovený normatív hospicov na území Trenčianskeho kraja,

- **Zákona č. 578/2004 Z. z.** o poskytovateľoch zdravotnej starostlivosti, zdravotníckych pracovníkoch, stavovských organizáciách v zdravotníctve a o zmene a doplnení niektorých zákonov, pričom **pri odmeňovaní zdravotníckych pracovníkov sa riadime osobitnými ustanoveniami tohto zákona** – § 80a – § 80b,
- **Zákonníka práce č. 311/2001 Z.z.** – podľa ktorého sa riadime pri vyplácaní mzdy za prácu nadčas, mzdy za aktívnu a neaktívnu časť pracovnej pohotovosti, mzdy za prácu vsobotu, nedeľu, vo sviatok, mzdy za nočnú prácu a pod.
- ostatných zákonných predpisov.

Všetky vyššie uvedené zákonné predpisy musíme dodržiavať.

Štát nás teda na jednej strane zaväzuje, napr. povinnosťou odmeňovať zdravotníckych pracovníkov podľa osobitných predpisov (§80a – §80b) **zákona č. 578/2004 Z. z.** o poskytovateľoch zdravotnej starostlivosti, zdravotníckych pracovníkoch, stavovských organizáciách v zdravotníctve a o zmene a doplnení niektorých zákonov, **pri dodržiavaní minimálnych personálnych nor**matívov, no nevytvára nám podmienky úhrady z verejného zdravotného poistenia na napĺňanie týchto ustanovení zákona!

Úhrady za ošetrovací deň u hospitalizovaných pacientov sa do 1. januára 2023 riadili zmluvnými vzťahmi medzi jednotlivými poisťovňami a našim zariadením. V rokoch 2020 – 2022 sa pohybovala cena za lôžkodení od 55 € do 67, 50 €.

Od 1. februára 2023 je úhrada za ošetrovací deň stanovená v Opatrení MZ SR č. 07045-54/2003 – OL **94 € na lôžkodení** v období od 1. februára 2023 do 31. decembra 2023 a **100 € na lôžkodení** v období od 1. januára 2024 do 31. decembra 2024. **Pripomením, že naše reálne náklady na 1 lôžkodení v roku 2023 boli 170 €!**

Na základe zmluvných vzťahov a v zmysle cenového opatrenia sme nemali v roku 2023 pokryté ani **mzdové náklady – len na približne z 2/3 – v roku 2024 z dôvodu ďalšieho zákonného navýšenia miezd zdravotníckych pracovníkov to bude len polovica!**

Z platieb od zdravotných poisťovní teda nedokážeme pokryť ani celé mzdové náklady, nehovoriac o ostatných prevádzkových nákladoch (zdravotnícky materiál, lieky, plienky, pranie, elektrina, plyn, strava, servis prístrojovej techniky a pod.).

Prevádzku hospicu sa nám podarilo udržať len vďaka dobrovoľným darom od fyzických a právnických osôb, grantov a projektov. Ak by sme takýmto darmi nedisponovali, nedokázali by sme uhradiť ani mzdy zamestnancov a štatutári by sa tak mohli dopustiť trestného činu nevyplatenia mzdy.

V zmysle vyššie uvedeného máme za to, že štát ukladá neprimeranú záťaž do majetku neštátnych poskytovateľov, a že právna úprava vykazuje neproporcionalitu, pretože jednostrannejšie sleduje len jednu ústavnú hodnotu.

V roku 2012 sa stala podobná situácia a Ústavným súdom SR bol zrušený zákon č. 62/2012 Z. z., ktorý upravoval minimálne mzdové nároky sestier a pôrodných asistentiek. Práve z dôvodov, že štát negarantoval krytie týchto mzdových nárokov neštátnym poskytovateľom, bol tento zákon Ústavným súdom SR zastavený a neskôr aj zrušený. Nechceme však napádať ústavnosť novely zákona č. 578/2004 Z. z., ale chceme, **aby štát pristupoval ku všetkým poskytovateľom rovnako** a zabezpečil krytie zvýšených mzdových nárokov u všetkých poskytovateľov tak, ako to garantoval rozpočet verejného zdravotného poistenia na roky 2023 a 2024.

Opakujem, že v súčasnosti sme sa dostali do situácie, že zo zdrojov verejného zdravotného poistenia nedokážeme v plnej výške pokryť ani mzdové nároky, nehovoríme o iných prevádzkových nákladoch.

Problém s úhradami zo strany zdravotných poisťovní, ale i zo strany regulátora vidíme v troch zásadných oblastiach:

1. Zdravotné poisťovne nám **obmedzujú platby v samotných zmluvách s poskytovateľom prostredníctvom maximálnych zmluvných limitov.** Vo výsledku nám platby od zdravotných poisťovní **pokrývajú len 60% všetkých nákladov** a často nepokrývajú ani celkové mzdové náklady. Poukázala na to aj tlačová správa Úradu pre dohľad nad zdravotnou starostlivosťou z januára 2024

2. **Zdravotné poisťovne nepremietli v roku 2023 vyčlenené financie na platy zdravotníckych pracovníkov pracujúcich v hospici do zmluvných vzťahov s našim zdravotníckym zariadením. V roku 2023** sa práve v súvislosti s platmi zdravotníkov **zvýšil rozpočet verejného zdravotného poistenia v ústavnej starostlivosti o 553 mil. €** v porovnaní s rokom 2022 (Vyhláška MZ SR č. 100/2003). Aj napriek vyčleneniu zdrojov v rozpočte verejného zdravotného poistenia, ktorý odrážal nárast platov zdravotníckych pracovníkov, **nedošlo zo strany poisťovní k premietnutiu týchto nákladov do zmluvných vzťahov s našim zdravotníckym zariadením.** Dovoľujeme si preto upírať pozornosť na § 15 odsek 1, písmeno e, zákona č. 581/2004 Z. z. o zdravotných poisťovniach, dohľade nad zdravotnou starostlivosťou a o zmene a doplnení niektorých zákonov: *“zdravotná poisťovňa je povinná pri uzatváraní zmlúv o poskytovaní zdravotnej starostlivosti a v priebehu platnosti zmluvného vzťahu s poskytovateľom zdravotnej starostlivosti účelne, efektívne a hospodárne vynakladať finančné prostriedky z verejného zdravotného poistenia podľa štruktúry výdavkov schválenej v rozpočte.*

3. **Cenové opatrenie MZ SR**, ktoré nadobudlo účinnosť 1. januára 2024 **opäť nerieši navýšenie mzdových a revádzkových nákladov hospicových zariadení**, čím sa ošpice dostávajú do existenčných problémov. Od 1.01.2024 došlo len k navýšeniu platieb v zariadeniach sociálnych služieb a ariadeniach sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately, rovnako boli navýšené platby v zariadeniach záchrannej zdravotnej služby, ambulanciách pohotovostnej služby a urgentných príjmov. Pýtame sa: “Prečo nedošlo aj k navýšeniu platieb pre hospicové zariadenia, keď aj na nás savzťahuje povinnosť odmeňovať zdravotníckych pracovníkov podľa osobitných ustanovení?” Situáciu sme riešili a **08.01.2024 sme listom požiadali ministerku zdravotníctva SR o prehodnotenie cenového opatrenia MZ SR č. 07045-54/2003–OL a navýšenie úhrady poisťovne za lôžkodení u poskytovateľov ústavnej hospicovej starostlivosti.** Odpoveď na našu žiadosť bola zamietavá aj napriek tomu, že v roku 2024 dochádza opäť k navýšeniu rozpočtu verejného zdravotného poistenia v ústavnej starostlivosti o takmer 20 % v porovnaní s rokom 2023.

Sme presvedčení, že **takéto konanie poisťovní je v rozpore** s §15 ods. 1 zákona č. 581/2004 Z. z. o zdravotných poisťovniach, pretože **zdravotná poisťovňa je povinná vykonávať svoju činnosť tak, aby zabezpečila poistencom dostupnosť zdravotnej starostlivosti v rozsahu verejnej minimálnej siete**

poskytovateľov. Aj v zmysle § 2 ods. 2 zákona č. 580/2004 Z. z. o zdravotnom poistení a o zmene a doplnení zákona č. 95/2002 Z. z. o poisťovníctve a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, vykonávanie verejného zdravotného poistenia je činnosť vo verejnom záujme, pri ktorej **zdravotná poisťovňa hospodári s verejnými prostriedkami.**

Zdôrazňujeme, že aj napriek opakovaným písomným urgenciám z našej strany nedošlo k premietnutiu štátom garantovaných finančných nárokov do zmluvných vzťahov s poisťovňami s odvolávaním sa na nedostatok disponibilných zdrojov a existenciu cenového opatrenia, ktoré je však pre nás likvidačné. Nedokážeme pochopiť takéto stanoviská poisťovne, pretože v roku 2023 sa práve v súvislosti s platmi zdravotníkov zvýšil rozpočet verejného zdravotného poistenia v ústavnej starostlivosti.

V závere si dovoľíme pripomenúť, že aj napĺňaním míľnikov Plánu obnovy a odolnosti a prijatím novely zákona 576/2004 Z. z. sa mala zabezpečiť dostupnosť, kvalita a efektívnosť dlhodobej a paliatívnej zdravotnej starostlivosti. Novelou zákona malo dôjsť **k plneniu reformného míľnika Plánu obnovy a odolnosti SR pre komponent 13**, no prijímaním takýchto opatrení zo strany MZ SR a poisťovní, nevytvára štát dostatočné podmienky pre ich fungovanie, naopak, svojím konaním ohrozuje existenciu ústavných hospicových zariadení. Dovoľujeme si upozorniť, že napĺňanie reformného míľnika má zabezpečiť lepšiu dostupnosť hospicovej starostlivosti. Dostupnosť paliatívnej starostlivosti vyplýva i z Charty práv pacientov, ktorou je Slovenská republika viazaná. V súčasnosti je na Slovensku nedostatok takýchto zdravotníckych zariadení a ospicová starostlivosť sa stáva nedostupnou práve pre takéto kroky zo strany zdravotných poisťovní. Je preto vo verejnom záujme, aby úhrady za oskytovanie hospicovej starostlivosti zabezpečovali primerané krytie ekonomicky oprávnených nákladov týchto poskytovateľov tak, aby mohli plniť svoju funkciu v požadovanej kvalite a na adekvátnej úrovni.

Ďakujeme za akýkoľvek prejav Vašej solidarity a podpory. Držme si palce.

Milí Hospitáci, ďakujem za milé prijatie. Za spoznávanie komunity, kde sa pracuje s láskou, nadšením. Kde je prvoradý človek a jeho potreby. Nik nevieme, na ktorej strane barikády raz budeme stáť! Či na strane potrebných alebo tých, ktorí pomáhajú. Láska, spolupatričnosť, prijatie. Nie opustenosť, bezradnosť, či zúfalstvo. Všetci sa môžeme pridať, začnime od seba. Ďakujem za poznanie a požehnaný čas.

- Zuzana M

